

Persbericht

Luxemburg, 2 februari 2023

Auditors denken na over cohesiebeleid als instrument voor crisisrespons

- *De EU voerde flexibiliteitsmaatregelen in om niet-bestede cohesiefondsen beschikbaar te stellen*
- *De Unie verstrekke 50,4 miljard EUR als aanvulling op de financiering van het cohesiebeleid*
- *Het gebruik van het cohesiebeleid om crises aan te pakken, kan gevolgen hebben voor de primaire strategische doelstelling ervan*

De EU heeft haar regels snel aangepast om te zorgen voor meer flexibiliteit voor de lidstaten bij het gebruik van de middelen van het cohesiebeleid in antwoord op de COVID-19-pandemie. Ook voorzag zij in omvangrijke nieuwe middelen om aanvullende investeringen te financieren. Volgens een nieuw verslag van de Europese Rekenkamer (ERK) zorgden deze maatregelen echter voor meer druk om de EU-middelen snel en goed te besteden. Daarnaast geven de auditors aan dat het herhaalde gebruik van het cohesiebeleid om crises aan te pakken er ook toe kan leiden dat de nadruk van het beleid steeds verder verwijderd raakt van de primaire doelstelling: het verkleinen van de ontwikkelingsverschillen tussen de regio's.

Vanaf het begin van 2020 heeft de EU een breed scala aan maatregelen getroffen om de uitdagingen als gevolg van de COVID-19-pandemie aan te pakken. Het cohesiebeleid speelde daarbij een belangrijke rol, met een snelle respons in drie fasen om de regels van de programmaperiode 2014-2020 te wijzigen. In nog geen twee maanden na de uitbraak van de pandemie in Europa keurde de EU wetgevingsmaatregelen goed om niet-bestede middelen te mobiliseren aan de hand van het investeringsinitiatief coronavirusrespons (CRII) en het investeringsinitiatief coronavirus plus (CRII+). In minder dan een jaar tijd stelde de EU de herstelbijstand voor cohesie en de regio's van Europa (React-EU) vast, als instrument voor crisisherstel op korte en middellange termijn.

“Dankzij de reactie van de EU werd het gemakkelijker om de cohesiefondsen te gebruiken. Met behulp van deze middelen konden de lidstaten het hoofd bieden aan de economische gevolgen van COVID-19, al zouden hierdoor bepaalde bestaande uitdagingen groter kunnen worden”, zegt Iliana Ivanova, het ERK-lid dat de controle leidde. “We moeten in ieder geval nog zeer zorgvuldig

Dit persbericht is bedoeld om de kernboodschap weer te geven van het speciaal verslag van de Europese Rekenkamer. Het volledige verslag is te vinden op eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

beoordelen of het cohesiebeleid van de EU het aangewezen begrotingsinstrument is voor crisisrespons.”

Met de twee investeringsinitiatieven werden bepaalde voorschriften van het cohesiebeleid gericht gewijzigd, wat leidde tot liquiditeit, flexibiliteit en vereenvoudiging. Verder voorzag React-EU in nog eens 50,4 miljard EUR, waarvan meer dan de helft naar Spanje en Italië ging. De lidstaten zullen deze middelen naar goeddunken op zeer korte termijn (tegen eind 2023) moeten besteden. Zodoende bood React-EU “middelen ter overbrugging” van de periode 2021-2023. Dit droeg echter bij tot de aanzienlijke vertraging van de lancering van de programma’s van het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027. Ook waarschuwen de auditors dat React-EU de terugkerende moeilijkheden bij de besteding van EU-middelen kan vergroten. Daarnaast kan de herstelbijstand leiden tot druk om de beschikbare middelen voor het einde van de periode te besteden, waarbij de kosteneffectiviteit mogelijk uit het oog wordt verloren.

De grotere flexibiliteit bij overschrijvingen leidde tot een aanzienlijke verschuiving van middelen: 35 miljard EUR tot 31 december 2021. De auditors stelden vast dat middelen werden verschoven tussen investeringsterreinen, hoofdzakelijk in de richting van gezondheidszorg (+80 %) en bedrijfsondersteuning (+16 %). De financiering voor informatie- en communicatietechnologieën, energie en milieu, inclusie en onderzoek en innovatie nam daarentegen af. Er werden ook middelen verschoven naar meer ontwikkelde en overgangregio’s (+1,8 miljard EUR). Verder merken de auditors op dat aan de verwachting dat React-EU 25 % van zijn totale financiële middelen zal bijdragen aan klimaatdoelstellingen, waarschijnlijk niet zal worden voldaan.

Het cohesiebeleid is vaak gebruikt om te voorzien in crisisrespons op korte termijn, en een aantal van de daartoe ingevoerde wijzigingen zijn reguliere kenmerken van het beleid geworden. De langetermijngevolgen van dit gebruik zijn volgens de auditors echter niet formeel beoordeeld. Nieuwe voorschriften voor het cohesiebeleid 2021-2027 — waarbij grotendeels wordt voortgebouwd op de onlangs ingevoerde flexibiliteit — zullen het eenvoudiger maken om cohesiefondsen te gebruiken om te reageren op onverwachte gebeurtenissen. De auditors wijzen echter op een risico dat hieruit voortvloeit: het herhaalde gebruik van het cohesiebeleid om crises aan te pakken kan afbreuk doen aan de primaire strategische doelstelling ervan, namelijk het verkleinen van de verschillen tussen de Europese regio’s.

Achtergrondinformatie

Het cohesiebeleid is een van de grootste beleidsterreinen van de EU-begroting, met een toewijzing van 355 miljard EUR voor de periode 2014-2020. Het heeft als belangrijkste doel de economische, sociale en territoriale samenhang tussen de regio’s te versterken.

Speciaal verslag 02/2023, “De aanpassing van de voorschriften van het cohesiebeleid in antwoord op COVID-19 — De middelen werden flexibeler gebruikt, maar over het cohesiebeleid als instrument voor crisisrespons moet worden nagedacht”, is beschikbaar op de [ERK-website](#).

Deze controle volgt op onze twee adviezen over [CRII+](#) en [React-EU](#), alsmede op een analyse van de [risico’s, uitdagingen en kansen in verband met de economische beleidsreactie van de EU op de COVID-19-crisis](#). Met de controle wordt bovendien voortgebouwd op het onlangs gepubliceerde speciale verslag over [resultaatgerichte financiering in het cohesiebeleid](#) en de onlangs gepubliceerde vergelijkende analyse van [EU-financiering via cohesiebeleid en de herstel- en veerkrachtfaciliteit](#).

Perscontact

Persdienst van de ERK: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu — M: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu — M: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu — M: (+352) 691 553 547